

Andrzej Fürstenberg (1937–2012)

Urodził się 9 stycznia 1937 roku w Warszawie w rodzinie przedwojennych rzemieślników. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Śródmieściu. Ukończył Liceum Mikołaja Reja, gdzie uzyskał dobre przygotowanie matematyczno-fizyczne, które pomogło mu w dalszej edukacji na studiach na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej. Po dwóch latach studiów na PW przeniósł się na Wydział Melioracji Wodnych SGGW.

Pracę dyplomową pod kierunkiem dr. inż. W. Wolskiego pt. „Badanie glin pylastych ze złoża Kluszkowce pod kątem ich przydatności do budowy zapory w Czorsztynie na Dunajcu” obronił z wyróżnieniem 20 grudnia 1963 roku. Bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu magistra inżyniera rozpoczął pracę w Katedrze Gruntoznawstwa i Fundamentowania SGGW na stanowisku inżyniera stażysty, od 1964 roku na stanowisku asystenta, a od 23 marca

1966 roku na stanowisku starszego asystenta. Był bezpartyjny.

Prowadził zajęcia dydaktyczne między innymi z budownictwa ziemnego, fundamentowania i odwodnienia budowli, podstaw geotechniki, zbiorników rolniczych, maszynoznawstwa i maszyn melioracyjnych, mechanizacji i organizacji robót wodno melioracyjnych, zastosowania metody elementów skończonych w geotechnice. W 1981 roku prowadził studia podyplomowe budownictwa wodno-melioracyjnego. Wygłosił poza SGGW ponad 20 wykładów popularyzujących wiedzę geotechniczną; między innymi cykl wykładów dla studentów Akademii Rolniczej w Poznaniu z zastosowania metod elementów skończonych (MES). Wypromował ponad 30 magistrów inżynierów. Opublikował 42 prace naukowe, w tym 20 w języku obcym. Był bardzo cenionym nauczycielem akademickim z dużą wiedzą merytoryczną i dużą kulturą osobistą. W 1981 roku otrzymał w SGGW indywidualną nagrodę za całokształt działalności dydaktycznej.

W latach 1972–1978 był sekretarzem Rady Wydziału Melioracji Wodnych SGGW. Przez wiele lat był wybierany jako przedstawiciel grupy pracowników niesamodzielných do tej rady.

Problematyka jego zainteresowań zawodowych była bardzo szeroka. Specjalizował się w zagadnieniach związanych z projektowaniem i wykonawstwem zapór ziemnych z uszczelnieniami gruntowymi, a w szczególności

z problemem ciśnienia wody w porach i odkształceń elementów przeciwnofiltracyjnych. Katedra Gruntoznawstwa i Fundamentowania SGGW, jako jedna z pierwszych w Polsce, wdrożyła do stosowania w 1965 roku dzięki A. Fürstenbergowi metodykę badań wytrzymałości gruntu w aparacie trójosiowym.

Drugi obszar jego zainteresowań to projektowanie i wykonawstwo budowli posadowionych na gruntach słabonośnych (torfach, namulach, gytiach), a także problemy związane z metodyką badań podłoży o małej wytrzymałości.

Doktorat w zakresie nauk technicznych pt. „Próba określenia odkształceń gruntu rdzenia zapory w sąsiedztwie styku z warstwami ochronnymi” obronił 6 września 1972 roku. W pracy tej zastosował – jako pierwszy na macierzystym wydziale – metodę elementów skończonych do analizy odkształceń gruntu. Za pracę doktorską otrzymał w 1973 roku indywidualną nagrodę III stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Wyróżniał się dużymi umiejętnościami zawodowymi, pracowitością, odpowiedzialnością, rzetelnością i koleżeńskością, a równocześnie był bardzo skromnym człowiekiem. Powierzano Mu najtrudniejsze zadania. Między innymi w 1968 roku otrzymał zlecenie od Zakładów Górniczych „Kondrad” na „przeprowadzenie przeliczeń stateczności tamy stawu osadowego w Iwinach”, a w 1969 roku brał udział w ocenie technicznej zbiornika odpadów poflotacyjnych w Wartowicach, po katastrofie zbiornika w Iwinach. W okresie od 20 sierpnia 1974 do 30 września 1975 roku CBSiPBW Hydroprojekt zatrudnił go w charakterze konsultanta w zakresie stateczności budowli ziemnych, w szcze-

gólności zbiornika odpadów poflotacyjnych mechanicznej przeróbki miedzi (funkcję tę pełnił dodatkowo, obok pracy w SGGW). W Katedrze wprowadził do stosowania badanie wytrzymałości na rozciąganie gruntu w aparacie trójosiowym, był członkiem trzyosobowego zespołu, który zastosował i wdrożył w Polsce metodę elementów skończonych w projektowaniu budowli hydrotechnicznych, wykonywał obliczenia prefabrykowanych drenów pionowych, nowatorsko zastosowanych na zaporze w Iraku i wiele innych.

Miał niezwykle talent łączenia teorii z praktyką. Swobodnie operował aparatem matematycznym, a równocześnie doskonale interpretował zadania inżynierskie. Opracował kilkadziesiąt ekspertyz, ocen, opinii geotechnicznych, koreferatów do projektów obiektów budownictwa wodno melioracyjnego. Był konsultantem: w zakresie badań wytrzymałości gruntów w NRD, na budowie śluzy żeglugowej w Basrah (Irak) i przy posadowieniu budowli melioracyjnych na obiekcie Mandali w Iraku. Był rzeczoznawcą Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Wodnych i melioracyjnych NOT.

W SGGW pracował do 1983 roku. W tym czasie opublikował kilkadziesiąt prac naukowych, był współautorem kilkuset sprawozdań z prac naukowo-badawczych Katedry Geotechniki, za które corocznie otrzymywał nagrodę JM Rektora SGGW. Z wielu materiałów przygotowanych przez A. Fürstenberga (skrypty, wytyczne i inne) korzystają do dzisiaj inżynierowie i studenci. Z najpopularniejszych można wymienić przykłady obliczeniowe dotyczące posadowień bezpośrednich zamieszczonych w „Przewodniku do ćwiczeń z geotech-

niki” (część 1) z 1981 roku wydanej przez SGGW, przykłady dotyczące stateczności skarp zawarte w zeszycie „Stateczność” wydanym w 1976 roku przez Hydroprojekt i SGGW, wytyczne „Doboru parametrów gruntu do obliczeń” budowli hydrotechnicznych wydane w 1975 roku przez Hydroprojekt i SGGW, wytyczne badań geotechnicznych wydane w 1981 roku przez SGGW.

W 1972 roku opatentował z prof. W. Wolskim aparat do badania wytrzymałości gruntu na rozciąganie. W 1975 roku był głównym współautorem konstrukcji polowej i laboratoryjnej sondy obrotowej do badania wytrzymałości gruntów słabonośnych.

W latach 1983–1995 pracował w prywatnej firmie, niezwiązanej bezpośrednio ze swoim profilem zawodowym.

Od 1996 roku do śmierci (30 sierpnia 2012 r.) pracował okresowo w Geoteko – Projekty i Konsultacje Geotechniczne sp. z o.o. W tym czasie brał udział w opracowaniu wielu zadań geotech-

nicznych, takich jak na przykład projekt zapory we Włodzieninie, projekt zabezpieczenia osuwisk w rejonie zbiornika Świnna Poręba, projekty naprawy zapory stopnia wodnego we Włocławku. Był współautorem publikacji naukowych dotyczących obiektów nadzorowanych przez Geoteko: awarii skarpy przy elektrowni wodnej w Dychowie, posadowienia budynku hotelu Hyatt w Warszawie, erozji wewnętrznej w starych zaporach. Brał udział w powstawaniu Biuletynu Geoteko i opracował rozdział do książki „Geotechnika w praktyce” przygotowywanej do wydania przez Geoteko.

Andrzej Fürstenberg był nieocenionym doradcą, konsultantem we wszystkich sprawach zawodowych. Nie odmawiał pomocy, nawet tym, których nie darzył sympatią.

O Andrzeju Fürstenbergu zawsze mówiło się dobrze, z uznaniem. Wszystkie głosowania Rady Wydziału Melioracji Wodnych SGGW, dotyczące jego awansów bądź wyróżnień w ciągu jego

pracy na uczelni jednomyślnie wyrażały uznanie dla Jego pracy. Nigdy w rozmowach czy wspomnieniach nie słyszało się żadnego złego, a nawet krytycznego o Nim słowa.

W życiu prywatnym cieszył się dobrą rodziną. Był mężem Bożeny, też absolwentki Wydziału Melioracji Wodnych SGGW, i troskliwym ojcem trójki dzieci:

Agaty, Ewy i Andrzeja, a także szczęśliwy dziadkiem.

Andrzej Fürstenberg był ciepłym, skromnym i bardzo odpowiedzialnym człowiekiem, niezwykle delikatnym w kontaktach międzyludzkich. Miał też duże poczucie humoru. Takim go wspomina wielu Jego wychowanków, współpracowników i znajomych.

Anna Gołębiewska